

סוף זמן קרי"ש

עש"ק וישלח

8:54

עש"ק וישב 8:58

מאן דלא קרי קריש בענתיה
בגדיו הוא כל הווא יזמא
(חוקק מלך סוד)

בי"ה

מבני עינינו התאחדותנו

י"ד ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת וישלח

מס' שבועות ה: עד י:

פרשת וישב

מס' שבועות יא: עד יג:

תנ"א וא מן ליעב"ד רב"י נחוראי
(ואו רב אבא לטבטיקין אין ארבעת חזקין)
מור"ר רבינו שליש"א בסיוע סם קיידישין

שנה י"א גליון ט' (תמו"ו)

וישלח

ט"ו בסלו תשס"ט

ולא למדתי מחמת מעשיו הרעים

עם לבן גרתי. פרש"י גרתי בגימטריא תרי"ג כלומר עם לבן הרשע גרתי ותר"י מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים עב"ל. וקשה לכאורה אדרבה על די זה יתקנא עליו עשו ביותר וירצה להרוג כיון שאמר לו שהוא מקיים התורה ועי"ז יחזר לו שמוכרח להיות עבדו (כי רק כאשר תריד, שיעבור יעקב על התורה או ופרקת עולו מעל צוארך). אך י"ל, הדנה עשו הרשע היה לו תמיד קנאה על יעקב אבינו עה"ש, והקנאה של עשו הרשע לא היה על המצות ומעשים טובים שעשה תמיד יעקב אבינו עה"ש, אדרבה, הלא מסר לו הבכורה ורצה שיעקב אשה"ש יתן ממונו לצדקה עבור מצות ושידיה יושב תמיד בתענית וכדומה, וכמוכן שבברכת ואת אחיך תעבד כבר לא האמין כי"ב, אך על מה שיעקב אשה"ש נקרא התלמיד חכם הוא העם הארץ זה הכנסה הי' עד אין לשער, לכן שלח לו יעקב שידע שעם לבן גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותר"י מצות שמרתי (ולא נהניתי מעולם הזה) אבל ולא למדתי (אבל אין לך לקנא אותי שלמדתי שם כי לא למדתי אצל לבן). ממעשיו הרעים שעשה לי לא היה ביכולתי ללמוד, כי ללמוד צריכים שלא יהי' שום בטולים וצרות ודפחתי.

חצי הברכה נתקיים

עם לבן גרתי ואחר עד עתה. וכתב רש"י ז"ל לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, איך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחריך, שהרי לא נתקיים בי. וראיתי לפרש ע"ד מליצה, הדנה בתבת "גביר" נמצאו שתי תיבות "גר" "בי", והנה יעקב לא נעשה שר בבית לבן, רק נהג גרות, אי"כ נתקיים רק תיבת "גר" מן "הוה גביר לאחריך" ותיבת בי לא נתקיים עד. וזה ששלח יעקב לחדג' לו "איך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחריך", שהרי לא נתקיים "בי" שתיבת "בי" מן גביר לא נתקיים. רק תיבת "גר" לבד.

מדריגה ביראת ה'

ויירא יעקב מאד ויצר לו. נ"ל, שהיה צריך להטיל פחדו על עשו, והכלל הדירא מוראו על הכל. והנה ידוע, דיראה הגדולה היא היפך הרוממות והגאות שהוא התפשטות כאלו לבדו בעולם, כאמרו אין אני והוא יכולין לדור בעולם, וכן ההולך בקומה זקופה, אבל הירא צר לו כל העולם עד שמשמ אין לו מקום מפני פחד ה' ומפני כבודו המלא עולם. והיינו ויירא יעקב מאד, עד שהגיע לגדר ויצר לו

ת"ח לא ילך יחודי

ויותר יעקב לבדו וגו'. ופרש"י שכח פכים קטנים. וראיתי בזה מליצה נאה, והנה איתא בזה"ק ח"ל: גבי נגע כתיב "ופניתי את הבית" וגו', אם הקב"ה חס על פכים קטנים שלא יטמאו, ולכך צוה לפנות כל הבית מקודם, קל חומר שחוס הת"ח על עצמו, ולא ילך לבדו, כי"א בשני נערים עמו, ע"ש. והנה כאן כתיב "יותר יעקב לבדו", וקשה, האך הביא א"ע לדי כך שישאר לבדו בלי איש עמו הא ילפינן ק"ו מפכים קטנים שחס עליהם הקב"ה, ואיך לא חס יעקב אבינו על עצמו

ונשאר לבדו. לזה פירש"י: "שכח פכים קטנים" כלומר: שכח האי קל וחומר מפחים קטנים, והוא מליצה נאה.

רמז לשני חטאים

ויובאק איש עמו. בגמרא חולקין [צ"א ע"א] איתא פלוגתא, חד אמר כגוי נדמה לו, וחד אמר כתי"ח נדמה לו. נראה דכוונתו דהי' ליעקב ב' חטאים, א' של ב' אחיות, שבחוצה לארץ לא קיים התורה, ובאמת כל מקום מושבו השכינה עמו והי' כארץ ישראל, ושנית שלא קיים כי"ב שנה מצות כיבוד אב ואדם, "גיד הנשה" בניו כי"ב שנה, והיינו פלוגתייהו מ"ד כגוי נדמה היינו שהי' לו עליו חטא ב' אחיות שהחזיק עצמו בח"ל לבן נח, ומ"ד כתי"ח היינו שהי' לו אחיזה בחטא שלא קיים כיבוד אבותיו, היינו שהחזיק עצמו כתי"ח, שגדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם.

מלחמת היצר בהמשכת הדורות

המפרשים הקשו למה לא לחם המלאך עם אברהם ויצחק רק עם יע"א. אך התירוץ הוא פשוט שעם יחיד ובפרט כשכבר השלים עצמו כבר אין לו עסק עמו ולא איכפת לו כי"ב, אבל אם רוצים להרחיב יודות בעולם ולגדל בנים, זה כואב לו ושם אינו מניח עצמו. והנה אברהם אבינו הי' כולו בנס וגם יצחק אבינו כשנולד עקר הי' ולא חשבו שימשכו ממנו דורות, היצק נדע בעולם שיהי' כלל ישראל, רק אצל יע"א נתודע ואת שהוא הי' הראשון שהעמיד י"ב שבטים, כי על חינוך יהודי שיומשכו ממנו דורות ישראל שם הוא מתגבר בעיקרו ושם הוא המלחמה היותר גדולה, ובדבר שיכול להזיק חלילה לדורות ביסודות האמונה ובגידול בנים ובגידול תלמידים ובהרבת דורות ותורה וטורה בישראל שם מונח המלחמה היותר גדולה.

צריכים הרבה ממוץ לצדקה

עשו אמר יש לי רב, ויעקב ע"ה אמר וכי יש לי כל יל"פ על דרך הפשוט החילוק בין זה לזה, דהרשע כל עניינו רק למלא נפשו כי ירע ובטן רשעים כי תחסר, ומה יש בכח האנושי לעשות יותר מלאכול ולשתות ולעשות מה שלבו חפץ, וכדי לעשות זה ממנו של עצמו, לעומת עשור רב שהיה לו לעשו, אינו באפשרי בדרך הטבע שיהיה צריך לו לכל עשרו למלא תאות נפשו, לכך אמר יש לי רב, כי אין לבו הומה ומצטער לרעוב העניים והאביונים, וגם לא צריך להחזיק בתי מדרשים וכדומה. מה שאין כן הצדיק האוהב מצות לא ישבע מצות ועינו לא תשבע מקיום מצות וגמ"ח, כי הנשמה בת מלך היא ותמיד עינו ולבו תלים למי שאמר והיה העולם יתברך ויתעלה שיהיה בעורו שיוכל לתקן בני ועד לת"ח ותלמידיהם, ולהרבות צבאות ה' ולהחזיק עניים ואביונים בכל קצוי ארץ, ואטו איתעתי כל העניים וקול הצאן הזה עניים קטנים שאין להם מרחם, תמיד הוא באונו ואפולו שדרים אלף מרסה רחוק ממנו, ולעולם לא יוכל לומר יש לי יותר מדי, ומימי אונס רחמנא פטריה מצדיק דין שמיא והוא מסתפק בהרחמי, ויודע ומבין ומאמין באמונה שלימה כי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, לכך אמר, יש לי כל ולא רב.

שעב מלידה החדש

אוצר הגנוז

רחל מבכה על בני

ותמת שרה ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם. ע"י פסיקתא רבתי פ"ג ד' ז"ל: התחיל יוסף אומר ליעקב על עסק רחל, [ו]אמר לו: למה לא נכנסה לקבורה עמך? שהיה יוסף מצד אותה וקבורה. [מצטער לקבר אותה במערת המכפלה]. אמר לו יעקב: אין אתה יכול בני, שלא קברתיה שם בדרך אפרתה אלא על פי הדבור, שאף אני בקשתי להעלותה ולקבורה [במערת המכפלה], ולא הניחני הקדוש ברוך הוא וכו', ולמה? [משום] שהיה גלוי וצפוי לפניו שסוף בית המקדש עתיד ליחרב, ובניו עתידים לצאת בגולה, והם הולכים אצל האבות ומבקשים מהם שיתפללו עליהם, ואינם מוועילים להם, וכיון שהם הולכים בדרך, הם באים ומחבקים קבורת רחל [מבקשים רחמים], והיא עומדת ומבקשת רחמים מן הקדוש ברוך הוא ואומרת לפניו: רבונו של עולם, שמע בקול בכיתי ורחם על בני, או תן לי האוניא שלי, [שכר ההונאה בעינין לאה, שכבשה רחל תאותה וקנתה ללאה, ולא הגידה ליעקב] מיד הקדוש ברוך הוא שומע בקול תפלתה, שאמר: "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בנייה", וכתבי: "וייש תקוה לאחריהן נאם ה' וישבו בנים לגבולם", הרי פיסו יעקב ליוסף למה לא נכנסה עמו לקבורה.

מדרש אגדה: הלכו אבות ואמהות לייס את הקב"ה על שהעמיד מנשה צלם בהיכל ולא נתפייס. נכנסה רחל אמרה לפניו: ריבוננו של עולם רחמי מי מרובים רחמיך או רחמי בשר ודם, הוי אומר רחמיך מרובים, והלא אני הכנסתי צרתי בתוך ביתי, שכל עבודה שעבד יעקב את אבי לא עבד אלא בשבילי, כשבאתי ליכנס לחופה הכניסו את אחותי ולא די ששתקתי אלא שמסרתי לה סימני, אף אתה אם הכניסו בניך צרתך בביתך שתוק להם. אמר לה יפה למדת סנוגריה, יש שכר לפעולתך ולצדקתך שמסרת סימך לאחותך.

ע"י בספר בישורין מלך ח"ב עמ' קע"ו שהביא דבר נאה ומתקבל בגדל תועלת הבכיה, מה שאמר הגה"צ אבד"ק סאראוואש זצ"ל לפני רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע, ונהנה מאוד מהו. הדנה איתא במדרש [פתיחתא דאיכה רבה, אות כ"ד] דאברהם ביקש רחמים על ישראל בעת חורבן בית המקדש ולא נענה, וכן יצחק ויעקב ומשה, אכן כשרתל חיתה מבכה על בניה, אמר הקב"ה [ירמ' לא, טו-טז] מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה וגו', וישבו בנים לגבולם. ולכאורה למה הועילה בכיית רחל יותר מתפילת האבות הק', אך התירוץ הוא דעל כל טענות שטענו האבות הק' היה לו להקב"ה תשובה ניצחת, ובכן נסתתמו טענותיהם, משאי"כ רחל לא טענה כלום אלא בכתה מאין הפגות, ועל זה אין מה להשיב רק להשתיק בכייתה ע"י שיתמלא בקשתה לטובה, ולכן מיד נענה לה הקב"ה ואמר מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה וגו' וישבו בנים לגבולם, הרי מהו גודל מעלתה הבכיה, שעל ידי זה מוכרחים למלאות משאלותיו עכ"ד.

עובדא ידענא אשר קבלתי בשם הגה"ק מרן המגיד מקאזניץ זי"ע (בעל עבודת ישראל) אשר היה (בפרט לעת זקנותו) זקן מאוד בגופו, ובכל פעם שהתגבר עליו מחלה, שלחו (עפ"י רצונו ומצותו) אחרי הגה"ק היהודי מפרשיסחא זי"ע הסמוך לשם, לבוא ולבקרו. ובבואו לבקרו, אז נשמע השמועה לא טובה ר"ל כי נסתלק לעוה"ב הרב הקדוש ר' ר' ברוך זי"ע בקיץ מעיבז. ומובן ממילא כי לא הודיעו זאת להמגיד הקי בקאזניץ בעת חליו, למען לא יצטער ויסתכן ביותר ח"ו, כי המגיד הקי היה מאוד ממוקרי ואוהבי הרב הקדוש ר' ר' ברוך זצ"ל (ואם היה סוחר א' מאנשי מקאזניץ או ממדינתו בארץ פאדאליעו סמוך למעיבז, הקפיד מאוד עליו שילך להח"ר ר' ר' ברוך הני"ל) ובבוא הגה"ק היהודי לקאזניץ בחדר החיצון, שאל לבניו הקדושים של הרב המגיד הנחלה, אם הוא יודע כבר מהשמועה הנ"ל מפטירת הגה"ק ר' ר' ברוך, ויענו לא. ופשיטא כי הזהירו ואשר יבין ממילא שלא יזכיר מזה לפניו שום רמז רמזיא כני"ל. והגה"ק היהודי הלך פנימה לחדר המטות להגה"ק המגיד מקאזניץ והמתקין עמו סוד איזה מינוטין אשר דיבר וליחש לחתולה באזונו, ומיד ראה אותה הטבה כי הוטב להמגיד הגה"ק מקאזניץ. ואח"כ סיפר היהודי הקדוש כי לחש לו באזונו אשר הגה"ק ר' ר' ברוך ממעיבזו כבר נסתלק מעוה"ב לעוה"ב, באשר הבין היהודי הקי בעומק חכמתו וזהו סיבת חליו כעת אשר תקיף לי' עלמא טובא (הקי מקאזניץ) שהוא אוהבו של הגה"ק ר"ב הני"ל, ומתדבק ומקשר אי"ע עמו בכל יום בתפלתו, כמו עם צדיקי הדור האמתיים שהם בחיים חיותם, בפרט לאותן הדבקים בלבו ומוחו ושורש נשמתו. ולאשר הגה"ק ממעיבזו נסתלק כבר והוא לא ידע מזה, ובעת התקשרו עמו (נחזקת שהא"ח) היה מוכרח ח"ו לעלות עמו ולהסתלק מעוה"ב ולהתדבק שם עמו בעולם העליון. וכאשר גילה זאת לו ולחש באזונו, אז ידע כבר כי אין לקשר עמו בבחי' הצדיקים החיים בעוה"ב. (דברי תורה, מהדו"ג אות טא)

היקולא די צדיקים

הרה"ק ר' ברוך ממעיבז זצ"ל
י"ח כסלו שנת תקע"א לפ"ק

בשביל כבודם. כאשר התפלל הרב מבארדיטשוב היה קולות וברקים, הלך הרב ר' ברוך לשמוע תפלתו, ובא לשמיע' של מוסף והוחיל עד קדושת כתר, ודימו שבודאי יתלוצץ ממנו כדרכו כנודע. אך כשיצא אמר תדעו שקוב"ה עם פמליא של מעלה באו לשמוע קדוש כתר מצדיק הזה. כשיבקש אותו שיאכל על שולחנו, אמר לו ובתנאי שלא תעשו התנועות שלכם, כידוע ממנהגו שהצדיקים העידו עליו שהי' דוגמת ר' עקיבא היה אדם מניחו בוית זו וכו' (ברכות לא). והבטיח לו. בהשלחן בקש מאתו ר"ר ברוך שיאמר תורה, אי"ל שאינו יכול. והפציר אותו מאוד, עד שהתחיל לומר תורה, והתחיל בקול והתלהב כדרכו. אי"ל הלוא התניתי עמכם שלא תעשו תנועות שלכם. אי"ל הלא אמרתי שאינו יכול. (כתבי ר"י שו"ב)

פ"א שבת הרב ר"ש קארלינער אצלו. ודרכו היה להתאחר מאוד. ועשה גי"כ הרב ר' ברוך כדרכו (הכוונה שהתפלל בהשכמה) אך צוה שיודיעוהו תיכף כאשר יגמור הרב הקארלינער תפילתו. כשהודיעוהו שגמר צוה לפנות את המוטפתת של השלחן לבל יהיה ניכר שום דבר שכבר אכלו, וצוה לסדר לפניו לחמים ויין גפן לקידוש, ועשה קידוש כבתחילה לבד וריגש הקארלינער שכבר סעד. (כתבי ר"י שו"ב)

הרב דפולנא (הרה"ק בעל התולדות יעקב יוסף זצוק"ל) היה שדכן של הרב ר' ברוך, ודיברו לו שידוך מאוסטראה עם גביר ומיוחס, ונמשך שני שנים השידוך, ולבסוף נסעה אמו מ' אדיל בת הבעש"ט עם בנה לאוסטראה והיו על האכסניא, והרב דפולנא הלך להצד השני וגמר עמהם. ובקרב אחר החתונה נתדלדל הגביר מנכסיו ונשאר הרב בלי משען ומשענה ובדוחק גדול, ושם היה הדאקטור גארדין (הצדיק הקדוש מה"ר אהרן זצוק"ל) הידוע מתלמידי המגיד (הכוונה על המגיד הגדול הממערטיט זצוק"ל), והיה זקן גדול כבן צ"ב שנים, וקיבל על עצמו מצוה זו לפרנס את הרב ר' ברוך כפי כל הצטרכותו ואיש לא ידע מזה. והיה שולח בכל שבוע המעות עם חסיד אחד לאשתו של ר"ר ברוך. וכשנפטר גארדין נתודע מזה לר"ר ברוך, והקפיד על החסיד שלא הודיעו מזה. ואי"ל שאם היה יודע מזה בחיי הדאקטור היה יכול לעשות לו טובה גדולה, יותר מאשר נתודע עתה, מרצ"מ.

הרה"ב היה ברוגז מאוד על סדילקוב עבור אחיו הדגל מחנה אפרים ששלקוהו מהרבנות. פ"א היה הרב ר' יאסיל דוידס אצלו והוא היה מעיר לאבער, והיה אוכל מזונות אצל חותנו במעורטש והיה אצל ר"ר ברוך (הכוונה שחנתו הי' גי"כ שם). יום ב' דשבועות היה רעם גדול, ובת ר' ברוך, אדיל, היתה יושבת בשולחן כידוע, ותתחלחל מאוד, אי"ל מה תתיירא, הדינער ילך לסדילקוב. כשנסעו חזרה הרב ר' יאסעלע וחותנו, והיה פרשת דרכים, אי הולך למעורטש, ואי הולך לעיר לאבער, וראו מרחוק עגלה נוסעת מלאה חסידים. כשניכר נסיעה של חסידים אין

שיושבים הרב על העגלה, והרב הולכים אצל העגלה. אמר לחותנו נמתין כאן ונראה מה זה, איך נוסעים כעת אחר שבועות. כשבאו להם שאלם מה זה, מהכין נוסעים. השיבו שנוסעים מעיר לאבער ששם שבת הרב מלובלין (הכוונה על החוזה הקדוש מלובלין זצוק"ל) שהיה נוסע אז להר"ר ברוך. ושאלו להם מה נשמע בשלחן. אמרו ששמעו דבר אחד שלא הבינו זה. שהרב אמר ביום ב' דשבועות שתמה על הר"ר ברוך בשתים, אחת... (שיושב עם בנותיו אצל השולחן). וב' איך פסק כב"ש שקידש את סדילקוב בדיר (ע"י קדישין כ). וישחקו, ואמרו אנתו יודעים מה הוא זה, והוא היה המתקה שלא יזיק בעיר סדילקוב. וסיפרו להם המעשה. אך מכל מקום היה הדינער בשם, והרב ב' קו ג' בתים בלא אדם.

שמעתי מרמ"ד מבארבין ז"ל ששמע מפי ר' מרדכי רייצעס שהיה נשוא פנים, ומתחילה הי' עשיר וחסיד נוסע לר"ר ברוך, והוא היה אז באותו הפעם בעת שבא האפטיר (הכוונה על הרה"ק האוהב ישראל זצוק"ל) ובשרו לו שבא, והיה מחזיק בשלחן והפסיק סעודתו. וצוה לכל אנשיו שיכלו נגדו והיה פאראד גדול. וכשבא אליו בקש אותו לסעודה ונתן לו שלום אז. ומיד כשישב האפטיר אז התחיל לדבר על דרך הנוזמא כדרכו. ור"ר ברוך הרכין את עצמו ונטה אזונו אל פיו עד שסיים כל דיבוריו. אח"כ דיבר ר"ר ברוך תורה בשלחן, והיה שמח כל כך, שכאשר הושיטו לו בשר, והיה עצם עם הבשר, ולקח העצם והבשר והשליך על ר' מרדכי רייצעס הני"ל מרוב שמחה, והיה לבוש אפטין מאטלס (י"ח) ונעשה כולו שמן. ואח"כ כאשר הלך האפטיר מהשלחן, ענה ר"ר ברוך שמעודו לא ראה כי"כ גאלדענע גוויכט בלשונו, כאשר ראה בצדיק הזה.

פ"א באה (הרה"ק מוה"ר נחם מענדל זצוק"ל מרימאנאו) לר"ר ברוך וקרא אותו פראסטיק (מחמת שהיה מקודם בפראסטיק) ואמר לו בודאי יש לך בערגליך עם מופתים. אי"ל ממופתים אין אני יודע, רק היה לו כל כך רי"ש עד שהגיד תחת האזן שאינו חרד רק מסכנת מות (פיצאת נשמה הוא חרד מפחד המיתה רח"ל) וקודם חרד אצלי מיר"ש. אי"ל אי"כ הוא חובב אותו מאוד.

הרה"ק מאפאט נסע אחר פטירת ר"ר אלימלך לר"ר ברוך. ונסע איתו איש אחד מחסידי ר"ר ברוך, והוא הביא אותו לר"ר ברוך והתנה עמו שלא ידבר גוזמות שלו, כי חלילה יאבד ב' נפשות, שלו ושל האיש הני"ל המביאו, כידוע מהקפדת של הר"ר ברוך. בשי"ק התחיל לספר מהחתונה שלו שהביא פאבאווסקעס אם דגים להחתונה, והי' פי אלף פונט דגים. והאיש היה לו הרב עגיני מסיפוריו, כמעט יצא נפשו, ואח"כ סיפר שהיה הרבה בעי"ג מאוד, ובו (אולי צ"ל לכ"א) היה לו זוג תפילין קטנים עם רצועות, והרכינו הבעי"ג עצמם לתוך היאך שבשלו, ונפלו תפילין שלהם לתוך היאך, וכשתנו לאכול, בכל לעפיל לאקשין הוציאו זוג תפילין קטנים, והוציאו קי"ג זוגות תפילין. אחר השלחן בכה האיש לפניו, מה רוצה מחייו ומחיי עצמו. אי"ל שלא ידבר שוב. בבוקר סיפר מהטיליפ שעשו לו על החתונה שהיה גדול מאוד עם שערות גדולות, עד שתחת כל שערה אחת היה יכול לכנס קאזאק עם הזשיגע שלו בקומה, והיה יכול לעמוד תחתיו ולא תגע בו, ועוד יותר סיפורים כאלה. ואי"ל אחר השלחן עוד כני"ל. אח"כ אמר הרב ר"ב שמעולם לא שמע איש שיהיה לו א גולדענע וואג אין מויל כמו הרב מאפאט.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בעיר אוסטראה הי' עוד מגיד (בנוסף להרה"ק מוה"ר יעקב יוסף זצוק"ל בעמח"ס רב ייבי עה"ת) איש קדוש ומחבר ספר מעין החכמה (הרה"ק מוה"ר אשר צבי זצוק"ל). והיה המנהג שדרש הרב ר"י המגיד דשם שני שבועות, והמגיד הני"ל שבת א'. והרב ר' ברוך נעורוהו למד אצל הרב מעין החכמה. ואח"כ כשתפרסם הרב ר' ברוך פ"א היה באוסטראה, והיה האכסניא שלו מנגד לבית המגיד הני"ל. וחשב המגיד שבודאי יבוא ר' ברוך לשאול בשלמו, וחלף איזה ימים ולא בא. וחשב שיבוא בודאי ביום השבת, ועבר כל השבת ולא בא. וחשב עוד שיבוא בעת נסיעתו לשלום. וכאשר רצה ליסע הלך המגיד להחלון, וראה שכבר נשאו החפצים להעגלה ואינו הולך אליו, ועמד כך להביט בחלון. הרב ר' ברוך נכנס להעגלה, והעגלון התחיל ליסע, ולא רצו הסוסים לילך בשום אופן, והכה אותם מאוד, ורקדו הסוסים למעלה מאוד ולא הפסיעו להלך פסיעה אחת עד שהיה איזה משך זמן. עד שענה המגיד די לצער להצדיק ונסע לשלום. ובפעם הב' כשבא הרב ר' ברוך לאוסטראה נכנס תיכף אליו. (כתבי ר"י שו"ב)

פ"א שבת הרב מבארדיטשוב (הרה"ק בעל קדושת לוי זצוק"ל) ממעיבז. ודרכו של הרב ר' ברוך היה להתפלל בבוקר בהשכמה. והתפלל כדרכו והלך לביתו וסעד כדרכו. ורק עם הקוגיל צוה לחמתין על הרב, והרב האריך בתפילתו, ואח"כ כשגמר תפילתו נכנס לבית הרב לאכול, וסדרו לפניו לחתמים והיין גפן לקידוש. ענה הרב ר' ברוך תדעו שבווקי יש חמשה לאוין, ומי"מ שפה המעבב האכילה מותר לספור, כמו כן אנכי לו עכבתי האכילה של שבת

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, איתא במדרש רבה (פס"ה ט"ב) רבי שמואל בר נחמן פתח (תהלים קכא א) שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, אשא עיני אל ההורים למלפני ולמעבדי, מאין יבא עזרי, אליעזר בשעה הלך להביא את רבקה מה כתיב ביה ויקח העבד עשרה גמלים וכל טוב אדוניו בידו, ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד, חזר ואמר מה אנא מובד סברי מן בריי, חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי, אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ. והמדרש הבינו כולו ואמר דרשוני, הדאיק יעלה על הדעת שיעקב אהו יאבד את בטחונו בה' אפילו על רגע אחת.

ונראה על ידי דברי הפרשת דרכים (דברים ד) על מאמר המדרש (שמו"ר פ"ג ט"ב) וירא און ולא יתבונן (איוב יא יא), אתה מוצא בשעה שיצתה הגר מביתו של אברהם אבינו, מה כתיב שם ויכלו המים מן החמת, אמר רבי סימון בקשו מלאכי השרת לקטרגו, אמרו לפניו רבונו של עולם אדם שעתידי להמית את בניך בצמא אתה מעלה לו את הבאר, אמר להם עכשיו צדיק הוא, איני דן את האדם אלא בשעתו, וכן כשהיו ישראל במצרים ראה הקב"ה שעתידין לעשות את מעשה העגל, ואף על פי כן אמר הקב"ה איני דנם לפי המעשים העתידין לעשות והריני גואלם. ולכאורה סותר המדרש הלזה למה שאמרו במדרש (ש"ס) אמר משה לפני הקב"ה מה זכות יש בידי ישראל להוציאם ממצרים, אמר לו הוי יודע שבזכות התורה שהן עתידים לקבל הם נגאלים. הרי שהקב"ה דן את האדם גם לפי מעשיו העתידיים, אמנם התירוץ לזה כי מחסדיו ית"ש שאם אדם עתיד לעשות טוב ולהיות צדיק, מטיב עמו על שם העתיד, אך אם עתיד לחטוא אינו מסתכל בזה ואינו דן אלא לפי שעונו, עכ"ד.

ועל פי זה אמרתי מה שאנו מתפללים בליל ראש השנה, יהי רצון שירבו זכותינו, וצריך ביאור ממה נפשך אם יש לו זכות מה צורך לתפלה זו, ואם ח"ו אין לו, איך יתרבו זכותיו ומאליו שיתפלל זה זה אותו תפלה. אך הכוונה על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבן וכוון אמר לה) להמליץ על בני ישראל שיצאו זכאי בדין בראש השנה, על ידי שיקח השי"ת המעשים טובים שבידינו מימי קדם והמעשים טובים אשר אגתנו עתידים להטיב בימים הבאים, אגתנו וצאצאנו עד סוף כל הדורות, והכל חזו לאצטרופי לטוב, ואם כן בוראי ירבו זכותינו כיון שזכות העתיד מצטרף על של עתה ולא חוב העתיד, ממילא איכא רובא זכיות וכדאים אנו לצאת זכאי בדין, עכ"ד. ובהו יתבאר מה שאנו מתפללים יהי רצון שירבו זכותינו, הכוונה שהגם שאין לנו בעצמינו זכיות מרובות להכריע כף מאזנים לזכות, עם כל זה יתנהו זכיותינו עמו במדות החסד והרחמים, ויצרף לנו זכיות שאנו עתידים לעשות וגם הזכות שעתידין לעשות בנינו אחריו, ויצרופו לנו הכל לזכות, ועל ידי זה יתרבו זכותינו עד אין מספר ויוצאו לצדק דינינו.

ובדרך זה יש לפרש הכתוב (תהלים יא) למען שמך הוי"ה וסלחת לעוני כי רב הוא, דהנה כתב הרא"ש (ראש השנה יג) בהא שאומרים ב"ג מדות של רחמים ה' ה', ודרשו חז"ל שם אני ה' קודם שיחטא ואני ה' לאחר שיחטא, וקשה קודם שיחטא מה צריך לרחמים, אך הכוונה דאף על פי שישעיהו הקב"ה שעתידי לחטוא אינו דן אלא לפי מעשיו של עכשיו, ע"ש. והנה אמרו חז"ל (קידושין פג) שהעולם נידון אחר רובו ויתחייב נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ודאן כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה. ולפי זה צריך האדם להתאמץ להרבות במצות ומעש"ט למען יכריע עצמו וכל העולם לכף זכות, ולפי האמור הרי בזה שהקב"ה מרוב חסדו וטובו מצרף כל הזכיות שעתידין לעשות והעבירות אינם מצטרפים, הרי שפיר אפשר להכריע עצמו וכל העולם לכף זכות. וזה שאמר למען שמך הוי"ה, היינו שם הוי"ה שבי"ג מדות שמוזה אנו למדים שאין הקב"ה מסתכל ברע העתיד רק בטוב העתיד, על ידי זה

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת ויצא שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וסלחת לעוני, שימחול הקב"ה עוונותיהם של ישראל, כי רב הוא, שמתרבים הזכיות עד אין שיעור וערך. **ובדברי** אשכנזא פתרי לדברי המדרש (ב"ר פ"ח ט"ז) במעשה בראשית נמלך הקב"ה בנשמותיהם של צדיקים תחילה, וביאר בבני יששכר (שבת מאמר ד אות ב) דהשי"ת רצה לברוא עולם הנסיון והבחירה שיהיו כל הפעולות והמעשים נעשים כפי מעשה התחנותיהם הכל על ידי אתערותא דלתתא, הנה היה בהכרח שגם בראשית הבריאה יהיה על ידי אתערותא דלתתא, כי היסוד הוא שורש הכל, והאיך היה הברב באפשרי, הוי לא היה אלא הוא ושמו בלבד, על כן ישראל עלו במחשבה, וכביכול שיער בחכמתו ית"ש איך שיהיה לו תענוג מעבודת ישראל בכל זמן ועידן אחר הבריאה, ובפרט מעבודת הצדיקים בכל דור דודו, ואצלו ית"ש שוין עבר ועתיד, הנה היה כביכול אצלו כבר עומדים ישראל בצדקתם ועובדים עבורתו, וזה היה מספיק לאתערותא דלתתא, עכ"ד. ולכאורה יש להבין, הלא כשם שראה מעשיהם של צדיקים, כך ראה גם מעשיהם של רשעים, ולא עוד אלא שגם המלאכים ראו והרגישו שעתידי האדם למחטי קמי קוב"ה כמבואר בזה"ק (בבאית דף גג), ואיך לא גרם מעשיהם של רשעים היפך עת רצון. אלא על כרחי כדברינו דהקב"ה מסתכל בטוב העתיד ולא ברע העתיד להיות, ועל כן צירף הקב"ה רק מעשה הצדיקים, וזה היה סגי לאתערותא דלתתא לעורר רצון העליון שיבראו שמים וארץ, אבל על מעשה הרשעים שעתידי להיות לא הביט הקב"ה.

ומענתה כאשר יצא יעקב אבינו מבאר שבע בדרכו לחרן, היה מפשפש במעשיו כדרך הצדיקים אשר כל ימיהם בתשובה מחמת שסוברים שלא יצאו ידי חובתם כלפי שמיא, וכמו שפי' א"ז זללה"ה ברב טוב בפרשתן הכתוב וילך חרנה, על פי דברי הרה"ק מראשפיץ זללה"ה על מאמרם ז"ל (תענית ד) שהיא תלמיד חכם דרתח אורייתא קא מרתחא ביה, כלומר שהוא מרתח וכוונע על עצמו, כי נדמה בעיניו שאינו יוצא ידי חובתו בעבודת הבורא ב"ה ומבלה ימיו בהבל. וזה שאמר ויצא יעקב מבאר שבע, שם למד בבית שם ועבר כדאיתא בגמרא (מגילה יג), וילך חרנה, כלומר שהלך משם בחרי אף על עצמו, כי שפט בדעתו מסתמא עונותיו גרמו לו לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ, עכ"ד. ובכן יעקב אבינו היה לבו שבור כחוס הנשבר ואמר אשא עיני אל ההרים, אל תיקרי ההרים אלא ההורים, אליעזר מה כתיב ביה וכל טוב אדוניו בידו, והיינו מצות ומעשים טובים שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, אליעזר היה מושל בכל אשר לו, שהיה מושל ביצורו, וע"ד שפי' בתפארת שלמה (פ' חיי שרה) המושל בכל אשר לו, כל רמז לבחינת צדיק יסוד עולם, ע"ש. אבל אני אין בידי לא נזם אחד ולא צמיד אחד, היינו מצות ומעשים טובים שהם קישוטינו להנשמה.

שוב אמר לית אנא מוביד סברי מן בריי, ואף שבידו אין מעש, מכל מקום יצרף הקב"ה לטובה ברוב רחמיו וחסדיו כל המעשים טובים אשר הוא משתוקק לקיים בעתיד, ועלה עליו הכתוב כאילו עשאו. וזה שאמר עזרי מעם הוי"ה עושה שמים וארץ, מכח שם הוי"ה דרשינן אני ה' קודם שיחטא, דגם אז צריך למדת הרחמים שלא יצרף רע העתיד ורק טוב העתיד להיות הקב"ה מצרף, ודבר זה

למדים מכריאת שמים וארץ שהיה אתערותא דלתתא על ידי שצירף הקב"ה מעשיהם הטובים של הצדיקים אשר עתידים לעשות, אך מעשה הרשעים לא צירף הקב"ה כי אינו מסתכל ברע העתיד. ובהו התחזק עצמו יעקב אבינו שגם לו ולבניו אחריו יסתכל השי"ת על המעשים טובים שעתידים להטיב ויצטרף הכל לטובה.

ובדרך זה י"ל פ מה שראה יעקב אבינו במראות החלום, ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, במדרש רבה (פס"ה ט"ב) רבנן פתרינן ליה בסניי, ויחלום והנה סולם לו סניי, חושבנא דרין כחושבנא דרין, מוצב ארצה (שמות ט"ז ז') ויתיצבו בתחתיה הדר, וראשו מגיע השמימה (דברים ד יא) וההר בוער באש עד לב השמים, והנה מלאכי אלהים, זה משה ואהרן, עולים, (שמות יא א) ומשה עלה אל האלהים, יורדים, זה משה (שמות ט"ז כה) וירד משה. ולפי דרכינו יש לומר כי יעקב אבינו ראה במראות הנבואה איך שיקבלו ישראל התורה, ובהו התחזק עצמו דאע"פ שלפי דעתו חשב בענותותו שאין בידו שום זכות ומדריגה, ויעקב הוא הקטן, והחזיק עצמו תמיד בענוה ושפלות הרוח וכמ"ל לא נעשיתי שר וחשוב, מכל מקום התחזק עצמו בזה שממנו יצא אומה הישראלית אשר יקבלו התורה, ועל כן אפשר לצרף הוכחה מה שעתידין בניו לקבל התורה, ומענה יש לו הרבה וכוונתם.

ובלכתיו בדרך זה י"ל פ הכתוב (שמות יב א) ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בס' ידעתיכם כי אני ה', ולכאורה צריך ביאור הדול"ל וידעו כי אני ה', דהיינו שבניהם ידעו כי אני ה', ומדוע כתיב וידעתיכם דמשמע מיניה דקאי על האבות. אך ביאור הענין דהנה הא דהקב"ה מצרף טוב העתיד שעתידין בניו ודורותיו אחריו לעשות, זה דוקא אם האדם משתדל עצמו ויש לו אחריות ומשקיע כל כוחותיו בחינוך דורות העתידות, והוא עושה כל מה שבידו לגדל דורות ישרים בדרך התורה והיראה, שהוא לומד ומעשה ומחנכם לתורה ויראת שמים, או הוא עושה ומוזה שאחרים יתכנו אותם, אז הקב"ה מצרף המצות ומעש"ט אשר עתידין דורותיו לעשות, דמאחר שהוא השתדל והשקיע בזה שהם יתגדלו לתורה ויראת שמים והכל הוא מכוחו, כולם חזי לאצטרופי. מה שאין כן מי שאינו משקיע כוחותיו ואינו דואג למען חינוך דורותיו, אין הקב"ה מצרף מעשיהם הטובים, כי מה לו עמיהם. וזה שאמר ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בס', שצותה תורה שיספר האדם לבניו מעשה ה' וגבורותיו אשר עשה לבני ישראל, שזה מחייב אותנו לקיים תורה ומצות, וישיריש האמונה בלב בניו ובני בניו וישקיע בהם תורה ויראת שמים, ובאופן זה וידעתיכם כי אני ה', היינו האבות המספרים לבניהם המה ידעו כי אני ה', רמו למה שדרשו חז"ל אני ה' קודם שיחטא, שהקב"ה מצרף טוב העתיד ולא רע העתיד, והטעם בזה כיון שיש לו חלק בהמצות ומעש"ט אשר עתידים הם לעשות מאחר שהשקיע בהם כוחות לחנכם בדרך התורה והיראה, ולעומת זה אם חלילה עתידין לחטוא אין לו חלק בהם, שהרי זה לא צוה להם ואין רצונו בזה, ועל כן רק המצות ומעש"ט שעתידין לעשות כולם חזי לאצטרופי לטובה.

והנה אמרו חז"ל (ראש השנה טז) אדם נידון בכל יום, נמצא בכל יום צריכים אנו לרחמים שנוכה לצאת זכאי מן הדין שבכל יום, ולזה צריכים אנו לצרף דורות העתידים, וזה רק אם נשקיע בהם כל כוחינו ויהיה לנו אחריות לחנכם לתורה ויראת שמים, על ידי זה יצרפו טוב העתיד של דורות העתידות.

והשי"ת יעזור שנוכה להיות דבוק בתורה ומצות ונזכה לתנן דורות ישרים ומבורכים ולעשות נתח רוח לבוכ"ע, וכל אחד יהיה נידון לטובה ולברכה לפרנסה לטב לחיין ולשלם, עדי נזכה כולנו לביאת גואל צדק בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

צמצולי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל ומו"ת למראת ענינו של הגה"צ זצ"ל קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דיני עשיית קשר שאינו פותחו תוך כ"ד שעות

א) מבואר בדברי הפוסקים שיש ג' אופנים של עשיית קשר (1) הנקרא "קשר אומן" (ופירושו יתבאר בהמשך דברינו אי"ה) שאסור לעשותו אף כשבדעתו לפותחו תוך כ"ד שעות, (2) הנקרא "קשר הדיוט" (פירושו יתבאר בסעיף ב') שמוותר לעשותו אם בדעתו לפותחו תוך כ"ד שעות, (3) עניבה לחור, שאין נקרא קשר כלל, ומותר לעשותו אף כשאין בדעתו לפותחו לעולם (וכן יש עוד אופנים שנכללים בסוג זה שאינם קשר כלל ונתבאר בגליון דפרשת תולדות).

ב) "קשר הדיוט" הוא כשעושה עניבה על גבי קשר (כדרך שקשורים המגעלים) ואפילו כשמהודק, (ובהמשך דברינו יתבאר שאפילו שני קשרים זה על זה, אם אינם מהדקים היטב נקרא קשר הדיוט), וקשר זה מותר לעשותו אם בדעתו לפותחו תוך כ"ד שעות, ואפילו כשאינו מכיוון בפירוש לפותחו, אם לפעמים הדרך לפתחו, מותר, אבל אם יודע שבפעם זו לא יפתח הקשר תוך כ"ד שעות אסור לעשותו.

ג) ולפי"ו מותר לקשרו המגעלים כדרכו בעניבה [בא"ו] ע"ג קשר, אף אם לפעמים מצוי אצלו שאינו פותחו כמובא"ש כשחולץ המגעלים, [אלא שזממו מרגליו והקשר נשאר], אבל אם יודע בודאי שבפעם זו לא יחלוץ מנעליו כלל כמובא"ש [כגון שנוסע כמובא"ש כל הלילה בדרך רחוקה], אסור לקשור המגעלים בשבת בבוקר, והעצה ליה שיכוין בפירוש בשעת הקשירה שיפתחו בתוך כ"ד שעות, ובכה"ג מותר לקשורו.

ד) בעריסה של תינוק (קרי"ב) מצוי שקשורים מסביב להעריסה סחורה עבה ורכה (הנקרא באמפ"ע"ר) כדי שלא ינקש ראש התינוק בכותלי העריסה, והדרך לקשור סחורה זו ע"י קשר ועל גביו עניבה, ובדרך כלל אין פותחים הקשרים אלא לצורך כביסה וכדומה, וע"כ אסור לקשורם בשבת (וכן אסור לפותחם בשבת) והעצה שיכוין בפירוש לפותחם תוך כ"ד שעות (או יעשה רק עניבה).

ה) וכן יש אנשים ונשים שבשעה שתולים המלבושים על ההענגע"ר, עושין הקשר על הגב כדרך שעושין בשעת הלבשה [למשל כשמניח הט"ש בעקומט"ש"ע על ההענגע"ר, עושה קשר ועניבה כדרך שעושה בשעת הלבשה, כדי שיהא מסודר ונאה], אם יודע שבוודאי לא יפתחו בתוך כ"ד שעות, אסור לעשותו, (ועי"ש א' מהעצות דלעיל).

ו) הבתולות שקשורין שערן עם ריבאנ"ס בעניבה ע"ג קשר, אם יודעין שבוודאי לא יפתחו אותן בתוך כ"ד שעות [כגון שני ימי טובים וכדומה] אסור לעשותן, והעצה לכיין בפירוש שיפתחו אותן בתוך כ"ד שעות ולהזור ולקשרם.

=====

^א ט"ז (ס"ה סי' ש"ח) הנ"א (סוף סעיף א') וכן דעת הפ"מ (כ"ה סי' א' אק"ט) וע' מ"ש המשנ"ב (כ"ה סי' ש"ח) סוף ד' בבבלי ד"ה שאינם מקינים דלעת הצורך אפשר להקל ולומר דעד ד' ימים מקיני קשר שאינו של קיימא (ובדעת ה"א שהטוב ברמ"א סוף א') עיי"ש

^ב ט"ז (סוף סעיף א') ונ"א (סוף סעיף א') ושאר אחרונים, וע' בתהלה לרוד (פ"ב) שמבאר דבריהם שאף אם ברוב הפעמים דרך הקשר שלא להתירו ביזמו אלא מניחו לאיזה זמן, מותר לקשר ולהתירו בשבת כיון שלפעמים מועטים דרכו להתירו ביזמו, ורק כשהאדם גומר בדעתו שהקשר יהי נשאר בודאי לאיזה זמן אז יש איסור לשנותו, ואצ"פ שכתב הט"ז (פ"ב) דאם לא נקשר על דעת "להתירו בודאי היום", מקיני קשר בר קיימא ואסור להתירו עיי"ש. ולכאורה לפי הנ"ל לא מקיני קשר בר קיימא אף כשאין בדעתו להתירו ביזמו, ע"ז כתב התה"ד דהתם שאני, דשם מיירי הט"ז בקשר שדרכו "לעולם" שיהי לזמן, ואין מתירין אותו ביזמו אפילו לפעמים, ואז צריך לכיין בפירוש שיתירו ביזמו, משא"כ בר שלפעמים מתירו ביזמו, ומותר אף אם אינו מכיוון כן עכשיו עכ"ל התה"ד, [ועי"ש בקצות השלחן (סי' ק"ב) ב"ר השלחן (סוף סעיף שיש סמירה בדברי התניא בזה עיי"ש)]

^ג דבכה"ג מקיני של קיימא ואסור מדרבנן וכו"ל בהגדה א'
^ד אף שכתב המג"א (פ"ה סי' ש"ח) בשם הכלבו שקשר שלפעמים הדרך לעשותו שישאר קשור לעולם, אסור לעשותו אף כשבדעתו לפותחו, דחיישינן שיכשע עיי"ש, והו' רק בקשר שלפעמים נשאר "לעולם", אבל קשר שאין הדרך כלל להניחו לעולם רק שמניחו לזמן מרובה [שהוא רק איסור דרבנן], מותר לעשותו אם מכיוון לפתחו תוך כ"ד שעות, ולא חיישינן שמה יכשע, וכך מבואר בתהלה לרוד (ת"ל בה"ב) וכו', ומבאר מה שכתב התניא (בסוף סעיף א') המשיחות מבית הצואר של הכתנות, מי שאין דרכו להתירו אלא כשיחליף הכתנות משבת לשבת, דאסור לקשרו, היינו רק כסחמא אבל כשמחשב בפירוש שיפתחו כמובא"ש מותר עיי"ש.

ואצ"פ שבגליון דפרשת לך כתבנו דיש פוסקים הסוברים שחיובו של קשר לעולם, אינו תלוי בדעתו, שאפילו אם האדם מכיוון בפירוש לפותחו ביזמו, אם דרך העולם להניח קשר זה לעולם ולא לפותחו הוי איסור דאורייתא עיי"ש, וא"כ לכאן לפי"ו גם לגבי האיסור דרבנן נאמר שאם דרך העולם לעשות הקשר לזמן, לא יועיל כשהוא מכיוון להתירו ביזמו, מ"מ סתמנו להקל בזה וכאותן הסוברים תלוי בכונתו (כ"ה סעיף א') המשיחות מבית הצואר של הכתנות, מי שאין דרכו להתירו אלא כשיחליף הכתנות משבת לשבת, דאסור לקשרו, היינו רק כסחמא אבל כשמחשב בפירוש שיפתחו כמובא"ש מותר עיי"ש.

שדרך העולם להניחם לזמן (חוק מהדורגאט שבאות ד' שיש לומר שנתנו העולם להניחם לזמן)

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד ד')

מקום קבורתה של רחל אמנו

הרמב"ן פ' וישלח בפ' "כברת הארץ" כתב וז"ל: ועכשיו שזכיתי ובאתי אני לירושלים, ראיתי שאין מקום קבורת רחל לבית לחם אפי' מיל, וכן ראיתי שאין קבורה ברמה ולא קרוב לה, והכתוב שאומר קול ברמה שנשמע מליצה כדרך משל לאמר כי היתה רחל צועקה בקול גדול, עד שנשמע הקול למרחוק ברמה, עיי"ש, ופלא שהוא בעצמו כתוב בפ' ויחי בפסוק ואני בבאי מפדן וז"ל: וזמשה"כ מתה עלי רחל בדרך אשר יעברו בה בנים מתה, ושם קברתיה לטובתה, כי היא לא מתה בדרך, רק ברמה, שהיא עיר בארץ בנימין, ושם נקברה, אבל בדרך של עתיד מתה.

והה"ג הח"י"ב וכו' מ"ה שלום אברהם אטלאס נ"י (רב דקהל נ' רעצע) תי' ג"כ כ"ל ובוזיהל: אמנם הקושי' מעיקרא ליתא, ופשוט שהרמב"ן ז"ל כתב פירושו על כל התורה טרם בואו לירושלים, ולכן כ' בפ' ויחי שקבורה ברמה שהיא עיר בארץ בנימין, ונמשך אחר פירש"ל, ואת"כ כשזכה ובה לירושלים וראה בעיניו שאינה קבורה ברמה הגיה בדבריו הקדושים בפ' וישלח ולא רצה להגיה בפ' ויחי ג"כ, כי סמך עצמו על מ"ש בפ' וישלח, וכן העיר כמ"כ על רש"י"ל בס' פרי תבואה דף י"ג, שפירש"ל בפ' ויחי שרמה הנזכר שנשמע קול רחל מבכה על בני', הכונה על מקום קבורתה שהיא קרובה ברמה או סמוך לה, ולכן כ' רש"י"ל כשיגלה אותם נבזוראדן תצא רחל מקברה שהיא ברמה, ובאמת אינו כן, רמה הנזכר אינו שם העיר רמה לבנימין, כ"א כמו שתרמה יונתן כן עוזיאל בירמי' ל"א קלא ברום עלמא אשתמע, וכל כנסת ישראל מכהנה בשם רחל, וקבורתה רחוקה מעיר רמה ומצפה כארבע שעות ולא עברה גלות נבזוראדן דרך קבר רחל בית לחם אפרתי עכ"ל, ובאמת כבר קדמוהו בזה הרמב"ן ז"ל.

*

כבר הקשה כן בס' אוהל משה על הרמב"ן שם בפ' ויחי וכתב שהציע קושיא זו לפני עטרת הגולה הגאון מוהר"ש מלבוש ז"ל ושהשיב לו שהגאון באר שבע בספרו צידה לדרך השאר גם הוא דברי רמב"ן אלו בצ"ע עיי"ש שבס' תבואות הארץ דפוס ירושלים דף ס"ב ע"א כתב לתרץ סתירה זו, ואלה דבריו אין ספק שבדבריו בפ' ויחי כתב בעודנו בתול' שלא ראה ולא ידע המציאות אכן כאשר זכה לבוא בארץ חזר מדבריו וכתב לשון פ' זאת, כמ"ש בעצמו, זה כתבתי תחלה ועכשיו שזכיתי ובאתי אני לירושלים כו', עכ"ל.

*

מצבה על קבר רחל

ידעו שאין עושים נפשות (מצבות) לצדיקים, שמעשיהם הטובים והתורה שלמדו והחידושים והדינים שחידשו בחייהם, הן הן זכרונם, שבכל יום מזכירים אותם האנשים לשבח שאומרים: ברוך יהיה פלוני שחידש דבר זה, או עשה מעשה פלוני. ולכן שרה ומרים שמתתם נתפרשה בתורה לא מציינו בהן שעשו להן מצבה.

ויש לכם לשאול למה עשה יעקב מצבה על קבר רחל. והתשובה על פי מה שכתבנו שקברה יעקב שם כדי שתבקש רחמים על בניה אם כן היה הכרח להציב שם מצבה שיכירו המקום וילכו לשם להתפלל. ולכן אומר הכתוב: היא בית לחם, ר"ל שתלחם במקטרגים ותבקש רחמים על בניה. וזהו מ"ש הכתוב: היא מצבת רחל עד היום, כלומר הטעם שעשה מצבה כדי שקברה יזכר עד היום, שהנשמות של הצדיקים הם בסמוך לגופם והם יודעים בצער החיים. ולכן כל אלו שהולכים להשתטח על קברי הצדיקים, העיקר הוא שיתפללו על קבריהם של צדיקים היודעים בצער החיים והם הולכים לאבות העולם ומבקשים רחמים עליהם, והקב"ה מקבל תפלתם ונותן לכל אחד מבוקשו, כי בזכות התפלה שמתפללים הצדיקים המתים על החיים, מתקיים העולם. (ילקוט מעם לזעז)

לע"נ האשה החשובה מרת חנה ב"ר שמעיהו ע"ה נפטרה י"ט כסלו

הונצח ע"י בנה מו"ה מאיר צבי גרינבוים הי"ו

לע"נ מרת שרה רבקה ב"ר לוי יצחק ע"ה - י"א כסלו

לע"נ מרת צארטל ב"ר ישראל שלום הכהן ע"ה - י"ב כסלו

לע"נ מרת חי' דינה ב"ר אליעזר ע"ה - י"ב כסלו

לע"נ מרת כהלה ב"ר מאיר זאב הכהן ע"ה - י"ג כסלו

לע"נ הב' יואל ע"ה ב"ר שאול נ"י - י"ח כסלו

ת. נ. צ. ב. ה.